

WIOSNA LUDÓW W EUROPIE I NA ZIEMIACH POLSKICH 1848 - 1849

1. Przyczyny

- **ruchy liberalne** – burżuazja i mieszczaństwo dążyło do uzyskania praw politycznych (głównie praw wyborczych), a także do wprowadzenia konstytucji, która ograniczałaby władzę monarchy na rzecz parlamentu. Wysuwano postulaty zrównania obywateli w prawach i sprzeciwiano się istniejącemu prawodawstwu, które nadal chroniło system feudalny (Austria, Prusy). W Austrii i Prusach chciano również uwłaszczenia chłopów (nadania im ziemi na własność).
- **ruchy narodowe** – dążenie Polaków, Czechów, Węgrów, Chorwatów, Włochów do odzyskania niepodległości lub choćby do zagwarantowania szerokiej autonomii (Austria). Jednocześnie we Włoszech i w Niemczech bardzo silne były trendy zjednoczeniowe
- **kryzys gospodarczy** – w Austrii i w Niemczech doszło do poważnego kryzysu gospodarczego związanego z zaraza ziemniaczaną. jednocześnie nieurodzaj zboża spowodował znaczny wzrost cen
- **Wiosna Ludów została zapoczątkowana rewolucja lutową we Francji**, gdzie ludność

2. Przebieg – Wiosna Ludów objęła Francję, kraje Monarchii Habsburskiej, Włochy oraz państwa niemieckie

- ❖ **Rewolucja we Francji** – jej główną przyczyną był kryzys gospodarczy, powiększające się bezrobocie oraz nieudolne rządy Ludwika Filipa. Część mieszczaństwa domagała się obniżenia cenzusu majątkowego by uzyskać prawa polityczne. Rewolucja wybuchła w lutym 1848 r. w Paryżu. Król abdykował, a Francję obwołano republiką. Wprowadzono powszechne i równe prawo wyborcze, zapowiedziano reformę systemu podatkowego, wprowadzenie „warsztatów narodowych”, które dałyby pracę bezrobotnym.
- ❖ **Rewolucja w Monarchii Habsburgów** – W państwie Habsburgów domagano się zwiększenia swobód demokratycznych i odwołania kanclerza Metternicha, utożsamianego ze starym systemem; Węgrzy, Czesi i Polacy mieli nadzieję na uzyskanie autonomii. Rewolucja wybuchła w marcu 1848 r. w Wiedniu.. Cesarz Ferdynand I pod naciskiem mas ogłosił konstytucję, która zapewniała swobody polityczne, uznawała przewagę parlamentu, przed którym odpowiedzialni mieli być ministrowie. Ogłoszono również uwłaszczenie chłopów za odszkodowaniem. Nadanie konstytucji było tylko wybiegiem. Rząd stłumił rewolucję w Wiedniu. Nowy cesarz Franciszek Józef rozwiązał parlament i sam nadał państwu konstytucję. Do największych wystąpień doszło na Węgrzech. gdzie również wybuchło powstanie. Węgrzy dążyli do odzyskania pełnej suwerenności. Na czele powstania stanął Ludwik Kossuth, który rozpoczął walkę o niepodległość. W 1849 r. Węgrzy ogłosili detronizację Habsburgów i proklamowali niepodległość. Powstanie na Węgrzech stłumił korpus rosyjski Iwana Paskiewicza, przysłany przez cara Mikołaja I. Węgry stały się jedną z prowincji Cesarstwa Austriackiego.
- ❖ **Wiosna Ludów w Prusach i państwach niemieckich** - w marcu 1848 r. wybuchło powstanie w Berlinie. Król Fryderyk Wilhelm IV zniósł cenzurę i zwołał sejm, ogłoszono amnestię dla więźniów politycznych. Król zgodził się na zwołanie zgromadzenia narodowego, które miało uchwalić konstytucję. Na jesieni 1848 władzę w Prusach przejął rząd konserwatywny, który opanował sytuację. Król Fryderyk Wilhelm IV zdecydował się nadać konstytucję, na mocy której wprowadzono równość obywateli wobec prawa, wolność prasy i stowarzyszeń oraz wolność wyznania; powoływała dwuizbowy parlament (sejm pruski). Król zachował dal siebie prawo weta wobec uchwał sejmu i prawo wydawania rozporządzeń, był również zwierzchnikiem armii. W pozostałych państwach niemieckich szczególnie nacisk położono na zjednoczenie Niemiec. Powołano parlament frankfurcki, który miał opracować ogólnoniemiecką konstytucję. Została ona uchwalona w 1849 r. Koronę cesarską oferowano królowi Prus, który jej nie przyjął. W obronie konstytucji wybuchło powstanie, które zostało stłumione przez wojsko pruskie, a parlament frankfurcki został rozwiązany.
- ❖ **Wiosna Ludów we Włoszech** – rewolucja we Włoszech była ściśle związana z chęcią zjednoczenia Włoch i wyzwolenia się północnych Włoch spod wpływów austriackich. W marcu 1848 r. wybuchło powstanie w Lombardii i w Wenecji, które były częścią Monarchii Habsburgów. Wkrótce powstanie objęło również Państwo Kościelne, w którym ludność domagała

się zniesienia władzy świeckiej papieża i utworzenia Republiki Rzymskiej. Na początku 1849 r. przeciwko Austrii wystąpił król Sardynii Albert, który pragnął doprowadzić do zjednoczenia Włoch. Powstanie we Włoszech zostało spacyfikowane przez armię austriacką; Sardynia przegrała wojnę – Albert musiał abdykować na rzecz swego syna Wiktora Emanuela. Do zjednoczenia Włoch nie doszło.

3. Wiosna Ludów na ziemiach polskich

- ❖ **Wiosna Ludów w zaborze pruskim** – olbrzymi wpływ na wybuch powstania w zaborze pruskim miały wydarzenia berlińskie. Mieszczaństwo domagało się zwiększenia praw politycznych; chłopcy domagali się zniesienia pańszczyzny i pełnego uwłaszczenia. Wpływ na wydarzenia miały również represje wobec Polaków. Liczono na zwiększenie autonomii. 20.03. 1848 r. do Poznania dotarła wieść o przewrocie w Berlinie. Zawiązał się Komitet Narodowy, który wysłał do króla pruskiego deputację z propozycją zwiększenia autonomii. Uzyskał zgodę na mianowanie polskich urzędników, język polski miał być językiem urzędowym. Zezwolono również na powołanie polskiego korpusu wojskowego. Rozszerzenie autonomii zostało uzależnione od zmniejszenia armii „kosynierów”, która stacjonowała w kilku obozach na terenie poznańskiego. Tego dotyczyła umowa z gen. Willsemem podpisana w Jarosławiu w kwietniu 1848 r. Po opanowaniu sytuacji w Berlinie do pacyfikacji poznańskiego skierowano gen. Colombę. Doszło do walk w Książu, pod Miłosławiem i Sokołowem. Powstanie upadło. Skutki: rząd pruski wycofał się z obietnic rozszerzenia autonomii, dzięki konstytucji pruskiej również Polacy mogli być wybierani do parlamentu pruskiego, gdzie powstało Koło Polskie. Opór przeciwko zaborcy został skierowany na drogę legalną
- ❖ **Wiosna Ludów w Galicji** – po wydarzeniach w Wiedniu, we Lwowie opracowano adres do cesarza, w którym domagano się: zrównania wyznań i stanów, zwołania sejmu, spolszczenia szkół i urzędów, zniesienia pańszczyzny i uwłaszczenia chłopów. Chciano również zgodny na utworzenie Komitetu Narodowego i zwiększenia autonomii. W Krakowie powstał Komitet Narodowy, a we Lwowie Rada Narodowa, które wystosowały odezwę do właścicieli ziemskich o darowanie pańszczyzny od Wielkanocy 1848 r. (23.04). Gubernator Galicji Stadion dzień wcześniej wydał dekret o zniesieniu pańszczyzny i w ten sposób zdobył poparcie chłopów. W Krakowie wybuchły rozruchy; miasto zostało zbombardowane a Komitet Narodowy rozwiązany. Władze starały się zwrócić przeciwko sobie Ukraińców i Polaków, wspierając młody nacjonalizm ukraiński. Skutki – w Galicji rozwiązano gwardię narodową, zamknięto polskie czasopisma i organizacje, wydalono z kraju emigrantów, konserwatyści ogłosili rezygnację z niepodległości, w Galicji zniesiono poddaństwo osobiste chłopów i ogłoszono uwłaszczenie.

4. Skutki Wiosny Ludów

- nie udało się zjednoczenie Niemiec i Włoch jednak proces zjednoczenia został rozpoczęty
- w krajach objętych Wiosną Ludów wprowadzono konstytucje nadane przez monarchów, które w części realizowały postulaty – np. utworzono parlamenty, zrównano ludność w prawach
- żadnemu z narodów nie udało się wybić na niepodległość, a Węgrzy i Polacy drogo zapłacili za swoje dążenia niepodległościowe
- w Prusach i Austrii przeprowadzono uwłaszczenie chłopów, w Austrii zniesiono poddaństwo osobiste